

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Novo oznanilo.

IX.

Delo za plačo.

Delo! Zeló važna stvar v življenji narodov! Delo je vir blagostanju narodnemu, je pogoj narodne neodvisnosti in svobode. Vsak človek je po božjem zakonu dolžan delati. „V potu svojega obraza si boš služil vsakdanji kruh,“ govori sveto pismo. Toda delo je težko in ne ugaja počutnemu človeku. Kdor toraj dela, mora premagovati svojo počutno, le vživljanju vdano natoro. Od tod oni velikanski razloček v delu pri paganih in v krščanstvu.

Kaj je bilo delo pred krščanstvom? Pagani so se dela izogibali, kolikor so se mogli; zato so jeli sčasoma, da bi za svoje ravnanje si dobili tudi pravni vzrok, delo sovražiti, dela se zasramovati in delavca zaničevati; še celó umetnika, čegar umotvor so občudovali, so mилоvali zaradi njegovega rokodelstva. Iz tega se je rodil rod sužnjev. Aristotel pravi: „Imamo dela, katerih svoboden človek ne more opravljati, sicer poniža samega sebe; zato je rodila natora neko posebno vrsto ljudi — sužnji jim pravimo — da delajo s svojim telesom za nas.“ „Ne moroš biti pošten človek, ako bivaš v delavnici,“ pravi Cicero. Tako zaničljivo govorijo o delu najplemenitejši duhovi v paganstvu. Kaj še le drugi? Ni toraj čuda, da je svobodnemu Grku in Rimljanu delo mrzelo, in da se ga severo-amerikanski Indijan še sedaj trdovratno ogiblje ter ga naklada svoji sužnji ženi. In ker je bila človeška družba pri paganih postavljena na tem trohljivem temelji, zato je morala razpasti.

Kršćanstvo pa je delu odločilo ono častno mesto, ktero zasluži po svoji važnosti. Izveli-

čar sam, sin tesarjev, je posvetil delo. Prvi oznanovalci krščanstva so si z rokami služili potrebni kruh in cerkveni očetje ne najdejo besedi, da bi dovolj častno o delu govorili. Zato imajo gospodarji krščanstva delavce v časti, delavci jim niso le orodje, sužnji, marveč bratje, ki si trdo sicer, a vendar pošteno služijo potrebni kruh. — Toda ta načela vladajo le dotlej v krščanski družbi, dokler je ona v resnici, v dejanji krščanska. Toda liberalni kapitalizem je kot posledica drugih vzrokov, kakor smo videli, človeško družbo ločil od Boga, toraj tudi od krščanstva. Zato se pa morajo dosledno javiti v človeški družbi isti nasledki in kazati se iste razmere, kakor nekdanj v paganstvu. Žal! da se nam še v preveliki meri in prečrni podobi razodevajo današnje dni. Namestu ljubezni, ki je delavna moč v krščanstvu, si je liberalni kapitalizem izvolil, kakor smo videli, sebičnost in ta se v posebno mračni podobi pokaže v razmeri posestnikov do delavcev pri liberalnih ekonomistih. Kapitalist pri delavcu le na to misli, kako bi se ž njim bolj in hitreje okoristil in opomogel, le lastni dobiček mu je pri delavcu vedni vzor. Zato se prav nič ne meni, ali je dobro tako tudi za delavca, ali delavec sploh zamore splošne postavljene zahteve. „Ako hočeš pri meni biti, moraš, ako nečeš, pojdi, od koder si prišel; vsaj tudi staro ali pokvarjeno orodje, ki mi več ne služi, zavržem“, si misli kapitalist, njemu je delavec le orodje, ki se odstrani, če ni več za rabo. Delavec ima v tej zistemi edino nalogo, delati, da prinaša gospodarju čem večji dobiček; sam na-se, na svojo osebo, družino se ne sme čisto nič ozirati.

Odtod ona kruta postava, najkrutejša sploh, smemo reči, kar jih je videl svet, ki določuje

delavcu plačo za delo. Ta postava se ravna, kakor pravijo, po razmeri med ponudbo in povpraševanjem. To je nekako temno povedano, a hočemo kmalu umeti. — Pri določevanju plačila za delavce namreč ne gleda gospodar na korist, ktero ima od delavcev, da bi morda po njej tudi primerno plačo določil delavcem; on ne gleda na delavca, na njegove razmere: ali ima družino ali ne, ali je mlad ali star, močan ali slaboten. Ker ko bi se liberalni kapitalist na to oziral, bi priznal neko npravno razmero med seboj in delavcem, a to on odločno taji in to tudi še bolj odločno v življenji kaže. Plačo toraj določujejo po tem, koliko ljudi pri njih povpraša, se ponuja za delo. Delavci gospodarju ponujajo svojo delavno moč in on jo kupuje; jasno je, da kolikor več je teh delavnih moči, toliko ceneje se dobé. Kolikor več delavcev se toraj oglašja za delo, toliko ceneje jih gospodar plačuje, ker on pri tem edino le gleda na svoj dobiček popolnoma zvest svojim načelom in dosleden v njih izvrševanju. Ali je delavec zadovoljen s plačilom, to ga ne briga, ker, ako eden odide, jih namestu njega dobi lahko sto. — Zato delavci ne morejo staviti gospodarju nobenih pogojev, ker živi vendar-le v zemljo ne morejo s svojimi družinami.

Ali nisem po vsem tem imel pravico to postaviti imenovati najkrutejšo, kar jih je videl svet? Ali je mogoče, da brat tako ravna z bratom, bogatin z revežem, ki sta si brata, kakor nas uči krščanstvo? „Kaj krščanstvo? Kaj bratovstvo? Živel liberalni kapitalizem!“ ti zaničevaje kličejo nasproti njegovi privrženci valjajoč se v zlatu in obilici, ktero jim je v znoji in z žulji pridobila nesrečna žrtva njih egoizma-siromašni, bedni delavec!

Listek.

Pogreb grofa Chamborda.

Zadnji član francoske kraljeve rodovine iz rodu Bourboncev izdihnil je svojo dušo v prognanstvu. Ves čas življenja je preživel v prognanstvu, pozimi se je rad mudil v Gorici, kjer je na Kostanjevici pokopan njegov ded, Karol X., ki tudi ni dobil miru v domači zemlji. Svoje dedščine — francoskega prestola oropan, porabljal je grof Chambordski, Henrik V., obilno premoženje za reveže, katerim je obilno solz posušil, obilno zgubanih lic pogladil, obilno obupajočih src razveselil. Z zemeljskim mamonom nabiral si je zaklade na unem svetu, ki mu bodo sedaj, ko ga ni več med nami, prav hodili.

Dvorni vlak, ki je ostanke zadnjega Bourbonca starejšega rodu iz Frohsdorfa v Gorico pripeljal, prišel je tje kaj ob polu osmih v ponedeljek zjutraj. Vše ob solnčnem izhodu bilo je po Gorici vse kviško. Cesta od mesta do

kolodvora bila je natlačena prazničnih ljudi. Ob obeh straneh stali so vojaki in veterani v špalirji. Ob osmih prišlo je na kolodvor, ki je bil s črnim suknom ogrnjen, na tisoče črno oblečenih francoskih zastopnikov, legitimističnega plemstva in deputacije rojalističnih zadrug francoskih z neštevilnimi zastavami in venci. Ob 1/2 9 pripeljal se je tržaški cesarski namestnik baron Pretis s c. kr. okrajnim glavarjem goriškim, dvornim svetovalecem baronom Rechbachom. V sredi čakalnice I. reda, pregrnjene s črnim suknom, stoji rakev obdana od voščenihi sveč na visokih svetilnikih se poslednjimi ostanki Henrika V.

Truplo počiva v hrastovi rakvi znotraj z belim damastom pooblečeni. Tudi zglatve in žimnica so iz belega damasta. Hrastovo rakev oklepa druga svinčena, oblečena v črn svilen baržun pretkan s srebrnimi lilijami. Vsaka stran ima tri ročaje za nosače in ob končnicah se pa po jeden iz kovanega srebra nahaja.

Nad črno prepreženim kolodvorskim portalom je bourbonski grb pribit.

Ob 1/2 9 dvignili so Chambordovi gozdarji v uniformi svojega gospoda, ter ga iz čakalnice na mrtvaški voz nesli, v ktere ga je bilo šest beličev, percheronskih žrebčev, pogrnjenih s črnimi pogrinjali, v ktere so bile srebrne lilije vtane, vpreženih.

Cesarja našega zastopal je oberstallmeister knez Thurn in Taxis. Razun tega pripeljali so se k pogrebu tudi vojvoda Ludovik bavarski, vojvodi Parmesanski, Don Carlos, Don Alfons in Don Quaine in še mnogo družega plemstva.

Ko se je visoko plemstvo knezu Thurn-Taxisu, kot cesarjevemu zastopniku predstavilo, jel se je spored vršiti. Najprvo nesel se je, kakor povsod v enakih slučajih, težek črno ovit križ, za katerim je godba II. društva primorskih veteranov svirala. Za to je kretal oddelek teh veteranov, štiri in dvajset siromakov črno oblečenih, preskrbljenih, usmiljenih sestre, sirotišča Contavalle in St. Giuseppe, zapuščena mladina, gluho-nemi, razne bratovščine, vojaška godba, ljudska šola, mdsobojno podporno društvo, katoliška društva, mestna godba, usmiljeni

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. sept.

Avstrijske dežele.

Slavnostni dnevi v *Krakovem* (Galicija) pričnejo se 11. septembra zjutraj ob 9. uri z veliko mašo zadušnico za večni mir junaka in kralja Sobieskega in njegovih zvestih. Zvečer slavnostna prestava v gledišči. — 12. septembra zjutraj ob 8. uri slovesna procesija iz cerkve Matere Božje na kraljevi grad. Zvečer velikanska ravsvitljava mesta. (Rešeni Dunaj pa slovestno dvestoletnico prepoveduje!) — 13. septembra. Popoldne ob 3 razkritje Sobieskega spominka; zvečer veliki koncerti.

Hrvaško. Iz Gomirja, 4. septembra. Tukajšnji vstanki bili so takoj vže v početku podušeni. Iz Ogulina zahajali so med naše ljudstvo gospodje, ter nam pravili, da smo Madjarom na milost in nemilost prodani, da nas ne vlada več naš cesar, temveč Madjari, ki se bodo sedaj le za leto 1848 strašansko maščevali. Neznanske davke nam bodo naložili; od vsakega okna, od vsake postelje, ki je v hiši, plačeval se bode davek, od ovac, koz, prešičev in prascev, da celó od vode, s katero živino napajamo, morali bomo davek plačevati. Mrtvi se bodo devali na vago in celó od teh se bo dedičem po primeri teže davek naložil. Dalje so pravili, da so v Zagrebu, Karlovcu, Senju in Ogulinu vže Madjare spodili, madjarsko krono bacnili v blato in avstrijskega cesarja kakor svojega gospoda razglasili. — V Novi Gradiski si Bošnjaki jako mnogo prizadevajo, da bi zanetili protizidovski upor. — V Karlovcu je pa, kakor bi bil obsedni stan razglašen. Jako energičen vladni komisar se železno pestijo javni red vzdržuje. Vsi vojaki so vedno pripravljeni za orožje prijeti, patrole kretajo po ulicah, vojaci stražijo mostove. Hišna vrata, kavarne in krčme morajo ob 9. uri že zatvorene biti. Kdor ni še 24 let star, se po 9. uri ne sme na ulici pokazati. Vsakega, kdor hoče na kolodvor, preiščejo, ter se mora opravičiti, ako ga osebno ne poznajo.

Na *Madjarskem* se še povsod pridno židom okna pobijajo, blago ropa in židje, ako ravno ni drugače, tudi pretepajo, kdor se o pravem času ne reši. Taki neredi niso še potlačeni, ne po komitatih Zala, Somogy, ne v Eisenburgu, pač pak dohajajo nam novice iz Erdelja, da se je židom boj na smrt in življenje napovedal. V Tapolezi porabili so priliko, ko je nekje ogenj nastal, da so vsem židom okna pobili. V Debreczinu potolkli so židom okna od 3. na 4. ponoči.

Vnanje države.

Bulgari na vse mogoče načine poskušajo, kako bi se dveh ruskih generalov otresli, pa se jim nikakor noče posrečiti. Eden

teh je vojni minister Kaulbars in pa minister-ski predsednik Sobolev. Bulgari trdijo, da sta oba ta dva na veliko škodo domačije in domačinov. Odstraniti ju pa brez knezovega dovoljenja ne morejo; knez je od Rusije odvisen, toraj ne more. Sicer pa Aleksander menda sam dobro vé, da sedaj za Bulgarijo nikakor ni pravi in ugoden čas, da bi si Ruse na glavo nakopaval.

Rumuncem jele so se oči odpirati in zdi se jim čisto naravno, da je kralj Karol našega cesarja obiskal. Rusov se bojé, ker so jih enkrat vže na led speljali ter jim niso Besarabije dali. Avstrijec se pa ni treba bati, in Avstrijska zdi se jim zadosti mogočna, da se bodo lahko na njo oprli. Tako piše Bukareški „Telegraphul“.

Iz Pariza, 4. sept. Ministerski svet je sklenil, poslati pomoči vojni v Tonkin, vojaki se imajo iz Algiera vzeti. — „Tems“ pravi, da vlada nima naznanil o poročilu angleških listov, da je kitajska armada na potu v Tonkin. „Tems“ razglša pogovor nekega svojih vrednikov s kitajskim poslancem. Le-ta je rekel, da poslanstvo še ni dobilo naznanila o potovanji redne kitajske armade v Tonkin, a pristavil je: mogoče, da je kitajska vlada pomnožila vojake na meji vsled pogodbe sklenjene z Anamom. Ker je Tonkin pod vrhovno oblastjo kitajske vlade, smatra vlada, da je opravičena poslati vojsko v Tonkin. Kitajsko poslanstvo ni dobilo naznanila o pogobi sklenjeni v Hue, tedaj ni moglo protesta vložiti. — Iz teh vrst sklepamo, da kitajska vlada ostaja na svojem stališču, Francozje pa se ne menijo za proteste Kitajcev, marveč vojsko nadaljujejo. Vprašanje nastane, kdo bode prijenjal ali prijenjati moral.

Iz Amsterdama, 4. sept. Oficijelno naznanilo iz Indije potrjuje vže znana naznanila o potresu na otoku Java in na bližnjih otocih, o nevarnosti morske poti in pristavi, da je bila ekspedicija poslana v okraj Lampong, a ni poročil o nji. Vožnja po morski ožini Sunda je zelo nevarna. Svetilnika Eerste Punt na Javi in Vlakte Hoek še stojita. Zadnji ogenj je ugasnil.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 5. septembra. (Saniterne uravnave.) Res hvalevredna je skrb sedanjega mestnega zbora za snažnost in zdravje bele Ljubljane. Pridno snažijo, pometajo, močijo mestne ulice — skrbno uničujejo strupene gaze po hišah in kanalih. Naj smem zdravstveni odbor našega starešinstva opozoriti še na neko drugo reč. So po nekterih oddelkih mesta, zlasti v Šentjakobskem okraju taka in v taci krajih, da bi še živinče v njih ne ostalo

zdravo; temne, zaduhle, smrdljive luknje. In tukaj bivajo ljudje, in časih njih toliko skupaj na malem prostorčku, odrasli in otroci, možki in ženske, zakonski in samski, bolni in zdravi, da bi zares moral čudež se zgoditi, ko bi človek na tacek kraji ne zbolel telesno in dušno! Ali bi se ne dalo tu kaj storiti? Bi se li ne dalo gospodarjem zabraniti, v take nezdrave prostore gostačev jemati? Veliko zaslugo za občni blagor bi si pridobil mestni fizik, ko bi hotel v tej zadevi kaj ukreniti. — Še nekaj. Zadnjič je nekdo omenil v „Slovenu“, kako zdravju nevarna je sedaj skorej prazna struga Ljubljance in solne izpostavljeni iztoki kanalov. Pač res. Ali bi se pri osuševanju mahu, ki se vže vendar enkrat mora začeti, ne dal ob začetku Grubarjevega jarka napraviti jez in zatvornice, da bi bilo mogoče ob času silno male vode vso Ljubljano speljati skoz mesto?

Iz Ribnice, 4. avgusta. (*Zahvalnica. Delitev daril za marljivo konjerejo.*) Še le večeraj zjutraj smo tukaj zvedeli veseli dogodek, da je cesarjeviču rojena princesinja, dasiravno Ribnica ni daleč od Kočevja, kjer so to zvedeli že v nedeljo ter precej zvečer ob šestih napravili tudi zahvalno službo božjo. Mogočno pokanje možnarjev je Ribničanom in okolici naznanjalo veseli dogodek, in za 3/4 12. uro predpoludnem je bila naznanjena ljudem cerkvena slovesnost. Vršila se je pa tako slavno in slovesno, da malo kje tako. Sedem gospodov duhovnov bilo je pri altarji, ker so se zahvalnice vdeležili tudi vsi vnani gospodje, ki so bili ta dan slučajno v Ribnici prišli. Razun gospodov vradnikov prišla je bila v cerkev tudi komisija, ki je ravno ta dan delila darila za marljivo konjerejo. Tudi družega ljudstva, kar ga je bilo ta dan v Ribnici, se je vse vdeležilo zahvalne svečanosti, kar je le moglo. Kakor na jutro, gromeli so tudi med zahvalno pesmijo in med bogoslovom s sv. Rešnjim Telesom možnarji, da so se okna stresa. Zvečer so pa v sosednji dolenski fari s strelom prebivalcem ribniške doline naznanjali rojstvo princesinje in z lepo ležečega hriba ob enem v zrak spuščali rakete, ki jih je bil nalašč v ta namen naročil župnijski tajnik g. Ignacij Merhar. Cerkveno slovesnost pa bodo po sosednjih farah obhajali v soboto, v praznik rojstva Marije Device. Tako se s cesarsko rodbino novega prirastka veseli vse zvesto in vdano prebivalstvo.

bratje, člani frančiškanov, kapucinov in jezuitov, duhovščina, profesorji semenišča, kanoniki in pontifikant knezonadškof dr. pl. Zorn se stolnim proštom dr. Valussi-jem. Tem je sledila gala-kočija, v kateri se je obersthofmeister grof Blacas vozil, v naročju mu je ležala rudečebazunasta blazina, na njej pa insignije reda Sv. Duha. Za to vozil se je dvorni galamrtvaški voz, za katerim so šli: zastopnik cesarjev grof Thurn-Taxis, Don Carlos, na levi njegov sin, na desni Don Alfons; vojvoda Ludovik bavarski, ces. namestnik baron Pretis, tajni sovetniki in kamorniki, francoske deputacije in društva se zastavami in venci, vojaške in civilne oblasti, goriški deželni odbor, mestni odbor, trgovinska in obrtniška zbornica, odvetniška zbornica, neštevilno mestjanov in oddelek goriške posadke.

Chambordovi vradniki in služabniki delali so špalir ob obeh krajih mrtvaškega voza.

Koder se je spreved pomikal, vihrale so črne zastave raz drogov, in gazove svetilnice bile črno obвите.

V stolni cerkvi so jedva dokončali priprave, ko je spreved tja dospel. Vse je tako vzvišeno otožno. Sredi cerkve stoji katafalk obdan od mnogobrojnih svečnikov, okinčan z neštevilnimi dragimi venci. Na čelu stoji kraljeva krona. Altarji so vsi črno opravljeni. Ob četrt na 11 dospeli so semkaj, ter rakev na katafalk postavili, potem pa se po sedežih zvrstili. Pred katafalkom postavile so se razne francoske deputacije. General Charette stal je tamkaj na levi strani, s krvijo oškropljeno belo zastavo bivših papeževih Zuavov, na kateri je zapisano: „Saint Martin Patron de la France priez pour nous!“ (Sveti Martin, francoski zaščitnik, prosi za nas!) V sredi pred katafalkom na podstavku ležala je blazina z znamenji reda Sv. Duha. Tukaj je grof Blacas ves čas v molitvi globoko zamišljen klečal. Sv. maša je trajala do 3/4 na 12 in pela se je zopet tista veličastna črna maša, ki jo je stolni kapelnik Cartocci za ranjkega nadškofa Gollmayerja komponiral. Po maši se je dvorstvo razšlo, ter se ob štirih popoldne zopet zbralo.

Dasi tudi je bil spreved vže ob štirih napovedan, je vendar le pet odbilo, preden se je jel gibati. Davno poprej trlo se je pa na tisoče zbranega ljudstva po gosto natlačenih ulicah goriških. Vročina je bila neznosna in vendar je vsak hotel redke slovesnosti deležen biti. Hiše so bile razobesile črne zastave in črne preproge raz oken, gaz je gorel, prodajalnice bile so vse zaprte. Okna so bila natlačena polna in so se jako drago, sramotno drago — po 100 frankov prodajala. Vsaka višava, vsaka luknja, ki je le količaj razgleda obetala, bila je napolnjena z radovednimi. Špalir so naredili veterani II. primorskega društva in pa vojaci 53. pešpolka v paradi.

Ko je prevzvišeni knezonadškof dr. Zorn se svojo obilno asistenco opravil poslednje molitve, dvigne se spreved v istem redu, kakor zjutraj proti „Travniku“, skozi „Gosposko ulico“ proti samostanu č. oo. frančiškanov, ki bodo v svojem zavetju zadnjemu bourbonskemu kralju poslednje zavetje dali.

Veličasten je bil razgled na spreved. Prvi

K premiranji konj prignali so bili včeraj precej lepih kobil različne starosti. Obdarovane pa so bile najprej kobile z žebet, potem štiriletne plemenske kobile, pa dveletne žebice. Prvi dar, 7 cekinov, prejel je neki Sigmund s Kočevskega, ki redi lepe konje in je skoraj še pri vsaki taki priliki dobil prva darila. Posebno lepe so bile štiriletne plemenske kobile, za katere je prvo darilo, 5 cekinov, prejel posestnik Franc Orožem iz Prigorice. Med dveletnimi žebicami bile so tri obdarovane, med katerimi je bila posebno čila žebica g. fajmoštra Jožefa Jakliča iz Starega loga. Razun daril v denarjih obdarovani so bili nekateri še s srebrnjimi svetinjami. Ljudstvo se čedalje bolj zanima za konjerejo in videti je nekaj let sem v tukajšnjem okraju jako lepih kobil in žebet, za katere prej niso dosti porajali. Ljudje spregledujejo, da tudi konjereja gospodarjem prinaša lep dobiček, ki se je marljivo poprimejo.

Vreme imeli smo jako suho; zdihovali smo po dežji, pa ga le ni; skoraj vsaki dan se pripravlja in sem ter tje nekoliko pomoči, zdatnega dežja pa ni bilo že dolgo. Jesenski pridelki bodo slabi, če Bog že skoraj ne pošlje pohlevnega in obilnega dežja. Tudi studenci so se vsi posušili.

Z Dobrne, 3. sept. (Iz naše kronike.) Letna doba po zdravilstvenih zavodih nagiba se zatonu. Pri nas se prostori, za katere je letos trda šla, začnejo prazniti koncem avgusta, od 1. dne septembrega se poštna zveza prevstroji v zimski delokrog, ker voz odhaja samo po enkrat do železnične postaje, glasba bode vtihnila čez 11 dni od danes računajoč, a mesec oktober ne spada več v službo topličarjem, akoravno se tudi primeri, da še tu in tam kakšna zaostala „lastavica“ pohajkuje, če je vreme ugodno.

Včeraj popoldne nam je brzjav prinesel poročilo o pričakovanem dogodku v cesarski rodovini. Kratko potem smo poslušali 25 strelav z griča cerkvi nasproti. Nekateri poslušaleci so posebno radovedno pazili, bode li se oglasil še 26. grom, drugi so povpraševali, kaj neki bi to pomenilo, tretji so se tolažili z mislijo, da so si „toplīčarji zopet kaj za kratek čas priredili“. Se vé, da ni dolgo trajalo, dokler se jim je pokanje razjasnilo.

Danes je bila slovesna sv. maša, na koncu katere se je zapela zahvalna pesem, kar je takorekoč ob enem veljalo tudi napovedanemu sklepu šolskega leta. Po sv. opravi so se učenci podali v prostorno sobo prvega razreda,

dospeli so že na goro, ko so se poslednji še na „Travniku“ gnjetli. Opombe vreden zdi se nam tudi velik voz z veneci, ki jih je takoj za mrtvaškim vozom vozil. Podoben zdel se nam je živemu vrtu! Najlepša venca podarilo je mesto Bordeaux in pa legitimisti iz Vendée.

Vozova morala sta širikrat poddržati, da sta dospela na Kostanjevico in to priliko so Francozi porabili, da si je vsak za spomenik vzela iz venca kak perešček, kako cvetlico ali kaj enacega.

Dospetši na goro, so Chambordovi lovci rakev zopet iz vozu vzeli, ter jo po želji rodovine pred cerkvijo na tlak postavili, kjer jo je knezonadškof še jedenkrat blagoslovil.

Ginljiv je bil trenutek, ko so rakev postavili v pokopališče zidano pod velikim altajem. Francoske gospe, vse črno oblečene, so na glas jokale.

Večerno solnce ozrlo se je z milimi žarki na kraj, kjer je Henrik V. tolikrat v svojem

kamoru se je pridružilo še osebje krajno-šolskega sveta pa nekoliko gostov. Tukaj se je vršila kratka skušnja, po kateri se je med otroke razdelilo oblačila in knjig v skupni vrednosti do blizu 200 gold., ki so se zmogli pri še o svojem času opisanih priložnostih. Odlikovance so oblekli od glave do pet, ostali bili so obdarovani s posameznimi komadi. Nek učenec je danes navlašč na sebe nategnil same stare cunje, toda ni prevaril delivcev, opeharil je — samega sebe. Po primernem odgovoru in odpevani avstrijski himni smo z molitvo zaključili za sedaj šolsko leto. Gospodje učiteljice smejo ponosni biti na uspeh, ki so ga s požrtvovalnim trudom dosegli.

Znano je, da se po prizadevanji kmetijske družbe štajarske v najnovejši dobi telegrafskim potom na vse kraje priobčuje približno poročilo o sledečem vremenu. Poprej so to dobroto življali samo Dunajčani. Enkrat smo brali, da so si omenjenci omislili veliko veselico pod milim nebom. Šli so na dotični kraj vremenskih prerokov vprašati, da li smejo namenu vstreči; vremenoslovci so jih tolažili s prijaznim nebom, a vkljub temu so se vdeleževalci z veselja vrtili mokri do niti. Inače zgodilo se je sedaj. Sinoči, ko se je dopisnik mudil na pošti, so ravno vremenski preroki z Dunaja napovedali slabo vreme. Evo ga! Danes zjutraj je tih in že potreben dež namočil skoro presušeno zemljo. Vinorejcem je ta rosa dobro došla s pristavljeno željo, da bi tekoči mesec bil v obče le tople, ker tako pričakujejo še precej dobro trgatav. Na praznik sv. Roka se je pod večer med viharjem vsulo „nekaj peska“, a zdatne škode, hvala Bogu, ni povzročil.

Domače novice.

(Današnji diocenzanski list) prinaša ukaz, da se ima po vseh farnih cerkvah v nedeljo 9. t. m. obhajati slovesna služba božja z zahvalno pesmijo v spomin dvestoletnice rešitve Dunaja od krutih Turkov. Škofijska stolnica obhajala bo slovesno dvestoletnico na historični dan, toraj na 12. septembra t. l.

(Sinočna bakljada in serenada) bila je vkljub deževnemu vremenu vendar sijanja. Pričela se je pri čitalnici in stopala z vojaško godbo po slonovih, glediščnih in gosposkih ulicah do poslopja deželne vlade, kjer se je vstavila. Tu so čitalnični pevci odpeli tri življenji minljivost vsega posvetnega premišljeval, kjer je sam, daleč od drage mu domovine, ki jo je tudi nad vse ljubil, spominjal se deda svojega Karola X. in družih, ki tukaj notri počivajo. In sedaj je pa sam med njimi. Mir je našel!

Še jedno in sicer poslednji prizor žalostnega dejanja nam je zabilježiti. Rakev prenesla se je toraj v bodoče podzemeljsko bivališče, kjer si je Henrik V. sam volil pokopan biti poleg kosti svojega starega očeta Karola X.

V pokopališče stopili so: cesarjev zastopnik, najbližnji sorodniki, ces. namestnik tržaški in še nekaj malega družih. Še jeden blagoslov in vsega je bilo konec.

Vradno se je truplo grofa Chamborda frančiškanskemu samostanu izročilo v sredo, 4. septembra, kjer so podpisali dotični zapisnik guardijan na Kostanjevici o. Evgen Heglar, naš rojak, in jeden vradnik kraljeve bourbonske hiše. R. I. P.

pesme: najprej cesarske pesmi, prvo in zadnjo točko, kateri je ljudstvo poslušalo odkrito in pripelo ji trikratno gromovito „živio“. V drugi pesmi odlikoval se je g. Pucihar z brenčočim zborom vred, v tretji pa g. Meden; sploh pa se je ves zbor po svoji navadi dobro obnesel. Vmes je vojaška godba, katero je bil gospod polkovnik v ta namen radovoljno prepustil „Sokolu“, odlikovala se tudi s tremi točkami. Potem se je spreved vrnil po gosposkih ulicah preko nunske cerkve do čitalnice, kjer se je po krepkem „živio“ razšel. — Voščene baklje nosili so „Sokoli“, pevci in drugi. — Gospod deželni predsednik, baron Winkler, je z visokorodno svojo gospo baronovko poslušal serenado pri srednjem oknu. Vse je imelo narodni značaj in narodno lice.

(Nova, koristna naprava v Ljubljani.) Da Ljubljana napreduje in si že prisvoja koristne naprave drugih večih mest, kaže nov, zaprt voz, ki se ob ne preglasnem zvončkanji vozi po mestnih ulicah, vzlasti tam, kjer ni obširnih dvorišč. To je voz za smeti, namenjen, da nosijo tam, kjer se vstavlja, posli iz hiš vanj smeti, katere, ko je poln, odvažajo iz mesta. Ta naprava je vse hvale vredna, ker se po tem potu najlažje spravljajo iz mesta razna nesnaga, katera bi brez tega morda še dolgo ležala v kakem kotu. Le to bi bilo še želeto, da bi mestni magistrat bolj razglasil vsaj to: kdaj, ob katerih urah in po katerih ulicah se vozi ta voz, da bi se hišni posli vedeli ravnati po tem. Dozdaj je to še premalo razglašeno.

(Sodnijska obravnava) zoper „tajekrajnarske“ ponočne razsajalce pred gostilnico „pri južnem kolodvoru“ bila je danes dopoldne v Križankah pred sodnikom gosp. Čučkom. Zatoženi so bili: Aleksander Mallitsch (Malič) zavoljo prestopa kužninske postave, ker je imel svojega velikega psa seboj brez torbe in vrvice, in zavoljo hudovoljnega poškodovanja tuje lastnine; Pavel Ahtschin (Ahčin) zavoljo razžaljenja policijskega stražnika in poškodovanja tujega blaga; — in znani „žurnalista“ Karl Konechegg (Konšek) zavoljo zadnjega prestopka. (Poškodovali so bili namreč vrata in potrgali zvonce ter razžalili gostilničarja in hišno.) Dogodbo smo poročali že svoj čas obširneje. — K obravnavi prišel ni nobeden zatožencev, samo Mallitsch poslal je zastopnika dr. Štora. Zaslišane so bile tri priče: gostilničar, gospod Kodrič, njegova hišna in pa mestni stražnik M. Golob. Razsodba je bila ta: P. Ahtschin je obsojen na 5 dni zaporu, A. Mallitsch pa na 15 gld. kazni; K. Konechegg je oproščen vsake kazni, ker samo ponočno razgrajanje spada v policijsko področje.

(Kuhnovcem) došel je včeraj zvečer ukaz, da morejo na odhod pripravljeni biti, in vže so vsi slabeje obleko v magacine oddali, boljše oblekli in vsak mož je svojo legitimacijo prejel. Pojdejo, kakor je slišati, na Hrvaško v Zagreb. Tudi 97. pešpolk odpotuje danes zvečer v Pulj in potem, ako bo treba, na Madjarsko. Bog daj vsem strankam hladno kri in razum, da prenačljeno in nepremišljeno ne delajo, ampak postavno in razumno, ker le tako bodo zmedene reči spet v red prišle ter se razburjeni duhovi pomirili.

(Popravek.) Vvoden članek v zadnjem listu ima po naključji pomoto, — naj se tako-le popravi: Meseca julija (15.—16.) so Turki pridrvili pred Dunaj, a ne meseca septembra itd. Meseca septembra so bili le naskoki in stiske mesta čedalje hujše, dokler ni sledila

zmaga krščanskih junakov čez krutega Turka. V porazumljenje dostavimo še to-le: Izmed krščanskih knezov je edini Ludovik XIV., se vé da, ta čas najmočnejši vladar, bil na skrivnem prijatelj Turkom, izmed nemških knezov kupal se je edini volitveni knez Braniborski, votitvena kneza: Bavarski in Saksinski sta bila sama navzoča pri rešitvi Dunaja. Največ za rešitev Dunaja je storil avstrijski vojskovodja Karol Lotarinški, a on je bil tako skromen, pravi krščanski junak, da je vsak čas zasluge drugih povzdigoval in povsod častno mesto drugim odstopal in za-se le dobro vest spolnjene dolžnosti ohranil. Duševna vez vsi vojski je bil pa P. Marko, skrb za vse pa je bila blagega cesarja Leopolda I., ki pa zarad svojega odločnega katoličanstva nič kaj dobro ne slovi pri jednostranskih zgodovinopisih.

Razne reči.

— Od kod pride 101 strelav ob priložnosti poroda vladarskih otrok? Kakor vsako novino, tako so tudi 101 strelav v Parizu izumili. S početka bilo je v navadi samo 100krat vstreliti. Ob priliki poroda nekoga francoskega princa so se kanonirji v Parizu za jeden strel vsteli. Da bi gotovo 100 pokov ne zgrešili, pridali so še jednega in tako je nastalo 101 strelav. Poroštvo za resnico prepustimo „Tržaškemu Tagblattu“.

— Cigani so si pri mlinarji blizo M. sprosil pronočišča. Mlinar jim je star svinjak odkazal. O polnoči cigani strašansko upitje napravijo in celo hišo kviško spravijo. Mlinar gre radoveden gledat, kaj jim je in vidi, da imajo mrliča med saboj. Stara mati je umrla in ravnokar so jo v rakev zabili. S povzdignjenimi rokami prosijo mlinarja, naj bi jim mrliča štiri ure daleč od tamkaj zapeljal, kjer ga želé pokopati. Mlinar rad, da se jih bode lahko znebil, zapreže in izhir iz Egipta se prične. Ko so zjutraj domov povrne, manjkalo mu je pitane svinje. Sam jo je s cigani peljal.

— Ali bo vojska? Rekli bi, da ne, kajti v vojskinem času in kadar že nekoliko po smodniku diši, se na vežbališčih „ljubi tovariši“, „čujte vojaci“, „deca moja“ in drugo enako čujejo, sedaj so pa še vedno „osli“, „tepec“ itd. in druga taka lepa naslovja, ki se navadno vojakom davajo — doma.

— Slovstvo. Obseg 16. zvezka „Deutscher Hausschatz“ je sledeči: Text: Leonore. Roman von Alfred Hugo. (Forts.) — Auf der Rhede. — Zwei Todesfälle von europäischer Bedeutung im Jahre 1700. Von F. Rudloff. (Schluss.) — Preis-Entwurf zum Türken-Denkmal in Wien. — Walther von der Vogelweide und seine Grabstätte. Von Dr. Fr. Müller. — Muffrika. Skizze von R. Majewski. — Zur Geschichte des Postwesens. Von W. M. in Mainz. I. Alterthum. — Der Wolf in Russland. Von Dr. A. Berghaus. — Zur Geschichte des deutschen Badewesens. — Weidenvererber und Düngung der Korbwaren-Kulturen. Von M. von Schwarzenbah. — Der Stephansdom in Wien. — Allerlei. — Illustrationen: Der Moissak-Springbrunnen vor der Nationalgalerie in Berlin. Originalzeichnung von Robert Geissler. — Nach der Kirchweih. Gemalt von E. Stieler. — Bilder zum Tisza-Eszlar Prozess. Ester Solymossi. Nach dem Gemälde von L. Abranyi. — Moritz Scharf. — Die Synagoge und Tempeldieners-Wohnung in Tisza-Eszlar. — Eduard Helmer's Entwurf zum Türkendenkmal in Wien. — Die wieder entdeckten Arkaden des Kreuzganges im Lussamgarten zu Würzburg nebst der muthmasslichen Grabstätte Walther's von der Vogelweide. — Der Stephansdom in Wien. — Eine Bekanntmachung von der Galerie des Rathhauses zu Braunschweig aus. Gemalt von F. O. Mayer.

— Troje francoskih dinastij imelo je trikrat po tri brate na pre-

stolu. Henrika V. (grof Chambord) ni več. Umrli je v prognanstvu. Trije poslednji kralji staršega bourbonskega rodu bili so Ludovik XVI., Ludovik XVIII. in Karol X. trije bratje. Trije poslednji kralji iz rodu Valois bili so: Franc II., Karol IX. in Henrik III., trije bratje; in trije poslednji kralji iz naravnostnega pokolenja Kapetingov bili so Ludovik X., Filip V. in Karol IV., trije bratje. — Dve sto in petdeset let bo skoraj preteklo, kar na francoski prestol in nikdar sin za očetom sedel. Ludovik XIV. bil je poslednji naslednik svojega očeta leta 1643. Vladal je do 1715, in le nekoliko pred smrtjo umrl mu je sin kraljevič Louis leta 1711; zapustil je dva sina, ki sta mu tudi zgodaj sledila v temni grob. Sin starejšega od teh dveh bratov je vse preživel, ko je stari oče Ludovik XIV. umrl in je prestol nastopil pod imenom Ludovik XV. Sin njegov poročil se je z Marijo Josipino Saksosko, pa je tudi pred svojim očetom umrl. Toraj za Ludovikom XV. zopet ni sin, temuč vnuk vlado nastopil, kakor Ludovik XVI. leta 1774. Žalostno je končal po glavosečnici. Sinu njegovega imenovali so sicer Ludovika XVII., toda ni prišel nikdar do prestola, temveč je leta 1795 umrl. Za časa prve prekucije dvignil se je Napoleon za cesarja; njegov sin ni imel sreče, da bi bil za njim sijajni prestol zasedel. Umrli je v Schönbrunn po leg Dunaja pod imenom „vojvoda Reichstadt-ski“. Restavracija leta 1814 pomagala je zopet bratu umorjenega Ludovika XVI. na prestol, kterege je zasedel pod imenom Ludovik XVIII., za njim prišel je zopet brat njegov Karol X. Leta 1830 so ga prognali in nekaj let poprej umorili so mu pa sina vojvode Berryškega, očeta grofa Chamborda, ki je kakor Henrik V. v Frohsdorfu svoje življenje sklenil, a prestola ni zasedel. Prekucija leta 1830 pomagala je Orleansovu Louisu Filipu do prestola, ki je bil sin brata Ludovika XVI. Louis Filip zgubil je sina leta 1842, ko se mu je voz prevrnil in sedaj vnuk njegov, grof Pariški na francoski prestol čaka. Za kratek čas republike po odstavljenji Louis Filipa dvignil se je Napoleon III. na prestol. Temu so Nemei pri Sedanu sapo zaprli in tudi temu ni sin nasledoval. Zgodilo se mu je enako, kakor sinu prvega Napoleona, umrl je daleč od domovine na ptuji zemlji. V angleški službi kadet, bojeval se je proti Culukafrom, kjer so ga ubili. Taka je osoda vladarskih roduv na Francoskem. Pregrehe očetov se mašujejo nad potomci v tretjem in sedmem rodu! Et nunc reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram.

— Ruski romanopisec Ivan Turgenev umrl je v 65. letu svoje starosti v Parizu. Ivan Sergijavič je bil jeden največjih pesnikov. Delal je skoraj do poslednjega časa. Nič manj kakor poet, je on tudi kakor patriot občudovanja vreden. Rodil se je leta 1818 v Orlu; prve študije izvršil je v Moskvi, stopil leta 1833 ravno tamkaj na univerzo, študiral pozneje v Petrogradu in leta 1838 tudi v Berlinu. K najboljšim njegovim proizvodom se štejejo: „Paraša“ (1843), „Pogovor“ (1848), „lovčev dnevnik“ (1852) in „oče in deca“ (roman 1862). Žalibog, da so marsikteri njegovi romani nenravni in tudi bogotajski.

— Kralj požepnih tatov živi, kakor vsaka velika „živina“, na Angleškem in se imenuje Jožef Chester. Nakradel si je toliko denarja, da sedaj lepo v miru, kakor grajščak blizo Birminghama živi. Jožef Chester osnoval je v Londonu lastno šolo za tatove, ki je najbolj glasovite „pick-pocket“ (požepne tatove) izgojila. Po francoski razstavi leta 1878, pri kateri si je kralj teh „pick-pocketov“ še nad 300.000 frankov „zaslužil“, zašla mu je srečna zvezda in zasačili so ga prvi pot, ter ga na 6 mesecev ječe obsodili. Ta nesreča je pa glasovitega tatu tako žalila, da je sklenil „v privatno življenje podati se“, kar mu je bilo zarad velicega prisvojenega si denarja prava igrača. Ko je v Parizu svojih 6 mesecev došel, vrne se v London, proda tatinsko šolo nekemu svojih vrednih naslednikov, kupi si blizo Birminghama grajščino, kjer sedaj kakor vsak drug meščan pošteno živi. Če tudi je pod vednim policijskim nadzorstvom, ga to prav

nič ne moti. Šest otrok ima in vsem je izvrstno odgojo preskrbel, in pravijo, da se ni bati, da bi kdo njegovih sinov na nepoštena pota zašel. Ali — kar mačka rodi — miši lovi!

— V Birminghamu na Angleškem so napeljali iz več hiš v cerkev telefon, da bo mogoče tudi tistim, ki ne morejo osobno k službi božji, na ta način se je udeležiti.

— Najbolj severna železnica na svetu bode ona iz Lulka v Ofotenfjord, na Skandinavskem polotoku. Njena zadnja postaja stoji ob iztočnem morji pod 65°35', prva pa ob Atlantiku pod 68°5' severne širjave.

— Solčna temperatura znaša po naj-novejših na račune oprti poskusih 2800 stopinj Celsijevega toplomera. Sreča, da je tako daleč od nas, kajti take temperature bi ne mogla nobena rastlina in take svetlobe nobeno oko prenašati, ko bi bližje bila.

— O koleri se iz Kaire poroča, da je od 3. do 4. zjutraj umrlo v gorenjem Egiptu 34 oseb.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 5. sept. Danes popoldne ob 1. uri bil je v Laksenbumbu slovesni krst novorojene princesinje po predpisanih obredih, krstil je knezoškof dunajski, dr. Ganglbauer. — Botra bila je Nj. Veličanstvo cesarica, novorojena nadvojvodinja dobila je imena Elizabeta, Marija Henrieta, Štefaniya, Gizela. — Poročilo zdravnikov glasi se o materi in detetu prav ugodno.

Dunaj, 6. sept. „Wienerzeitung“ poroča, da je vsled predloga pravnega ministra Pražaka po cesarskem lastnoročnem pismu cesar odpustil 200 obsojenecem po nekaj kazni ali tudi vso kazen.

Budapešt, 6. sept. Vladni list razglašal kraljevo lastnoročno pismo banu Pejačeviću in Rambergu; prvi je za čisto odpuščen, drugi pa imenovan začasno za kraljevega komisarja do tje, ko se bo moglo banovo mesto zopet namestiti. Naročeno mu je izvršiti vse, kar je o sedanjih nemirih potrebno.

Dunajska borza.

5. septembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 05	kr.
Sreberna „renta“	78	50
4% avstr. zlata „renta, davka prosta“	99	20
Papirna „renta, davka prosta“	93	—
Ogerska zlata renta 6%	119	10
„ „ 4%	86	55
„ „ papirna renta 5%	85	15
Kreditne akeje „ „ 160 gld.	289	40
Akeje anglo-avstr. banke 120 gld.	106	—
„ avstr.-ogerske banke	835	—
„ Länderbanke	102	75
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	645	—
„ državne železnice	319	—
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	229	25
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107	30
„ Ferdinandove sev.	104	75
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120	50
4% „ „ 1860 500	133	20
Državne srečke iz l. 1864 100	168	50
„ „ 1864 50	168	—
Kreditne srečke „ „ 100	168	50
Ljubljanske srečke „ „ 20	23	—
Rudolfove srečke „ „ 10	20	25
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	25
London „ „ „ „	120	—
Srebro „ „ „ „	—	—
Ces. cekini „ „ „ „	5	66
Francoski napoleond. „ „ „ „	9	51
Nemške marke „ „ „ „	58	45

Dva majhna učenca

od 9—14 let stara, se vzameta na stanovanje in hrano; na željo starišev jih podučuje gospodar, ki je skušen učitelj tudi v predmetih za ljudsko šolo. Kaj več se zvé v katoliški bukvarni. (4)